

»Også i Bække var der en mindre gruppe modstandsfolk. Om gruppens indsats under krigen kan intet her oplyses«. Det lyder lidt mystisk; men der har været nok at skrive om endda.

Finn H. Lauridsen

Gunnar Sandfeld: *Skoleliv i Søllerød*. Et stykke af den danske landsbyskoles historie i 19. århundrede. (Særtryk af Søllerødbogen 1975, udgivet af Historisk-topografisk Selskab for Søllerød Kommune, 1976). 130 s., 38,50 kr.

Denne – af format lille – bog har en kompliceret forhistorie, som kan følges i Søllerødbogen 1976, s. 133ff. Det er nok den »lokaleste« i Gunnar Sandfelds forfatterskab – med de bizarre lærere, de mere eller mindre dygtige lærere, den fedtede kommunalbestyrelse, de små lønninger og de dårlige skolebygninger, som kendes fra snart sagt alle egne af landet.

Sandfeld ville dog ikke have været sig selv, hvis han ikke havde krydret dette traditionelle stof med sin sjældne fortælleevne, sin sans for menneskers noder og unoder og sin forståelse for tingenes sammenhæng. Bogen står udmærket som en type på den almindelige udvikling i forrige århundrede. Den indbragte i øvrigt sin forfatter en særlig udsat pris fra Søllerød Kommune, en pris, som også var kommunens højst berettigede kvittering for det store arbejde, han i de senere år, især med sine »billedbøger med tekster«, har udført for den.

Finn H. Lauridsen

Ole Hertz: *Ikerasårssuk. En boplads i Vestgrønland*. Nationalmuseet, 1977. 152 s.

Publikationen er led i Nationalmuseets serie om landsbysamfund rundt om i verden. Indtil nu er der udkommet 4 bøger om landsbyer i Sydamerika, Asien, Vest Samoa og vort eget Christiania i Køben-

havn. Efter den foreliggende at dømme henvender serien sig til et meget bredt publikum. Sproget er ligefremt dagligsprog næsten helt rensat for fagudtryk, lige som egentlige analyser er undgået. Billedstoffet, der udgøres af – formentlig forfatterens egne – fortræffelige fotografier, dominerer fremstillingen. Det svarer meget godt til teksten, der er en omhyggelig registrering af, hvad forfatteren under et års ophold 1971/72 blandt bopladsens halvthundrede beboere har iagttaget, og hvad de har fortalt ham. Som vel naturligt for en etnograf gøres der meget ud af beskrivelsen af fangstteknikken. Selv om forfatterens varme hjerte for små samfund nok skinner igennem i bogen, så resumerer han meget nøgternt, at »det er en romantisk forestilling at tro, at bygdelivet er uden problemer og tragedier« (s. 152), og forholdet til byerne er »nærmest en form for symbiose – ingen af partierne kan i dag undvære hinanden« (s. 148).

På grund af forfatterens egen tilbageholdenhed i kommentarer lykkes det ham at overbevise læserne om, at her har vi et autentisk udtryk for en bopladsbefolknings egen oplevelse af deres tilværelse, så hele bogen fremstår som en i ord og billeder lettilgængelig troværdig beskrivelse af, at sådan var det altså på det sted på det tidspunkt.

Den vil nok gøre bedst fyldest i 8.-10. klassernes orienteringsfag og kan vel også med udbytte inddrages på HF og gymnasieniveauet.

Axel Kjær Sørensen

Karl Weigand: *Flensburg Atlas*. Die Stadt Flensburg in der deutsch-dänischen Grenzregion in Geschichte und Gegenwart. (Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte, Schriften Nr. 27, 1978). 12 s. og 64 plancher.

Dette Flensborgatlas er det fjerde og sidste bind af et byhistorisk samleværk, der indledtes 1966 med en byhistorie, og 1972 fulgtes op af et uddybende bind supple-

menter, oversigter, kilder m.v. Et særligt historisk billedværk kom i 1975. Disse tidligere værker har som et vigtigt formål haft at være hjælpemidler i skoleundervisningen, og ved udarbejdelsen af dette atlasbind har dette hensyn været det vigtigste. Det bringer en historisk gennemgang af byplanens udvikling; men hovedvægten er lagt på nutidens økonomiske, befolkningsmæssige og sociale forhold. Kortene er ikke forsynet med forklarende tekster. De vil ifølge forordet fremkomme senere i et særligt teksthefte. For den almindelige, historisk interesserede læser bliver dette atlas, som det foreligger i øjeblikket, derfor af ret begrænset værdi, for langtfra alle plancherne kan fortolkes uden en betydelig baggrundsviden, hvoraf en del ganske vist kan opledes ved studium af de foregående bind. Men det betyder alligevel, at atlasset i modsætning til sine forgængere i det imponerende byhistoriske værk kun i ringe grad fungerer som en selvstændig enhed.

Dorrit Andersen

Kristian Hvidt: *Ti'eren gennem tiderne.* (Gad, 1976). 53 s.

Vekselersfirmaet R. Henriques jr. fyldte i november 1976 175 år. Jubilæet blev fejret med denne instruktive lille bog, som behandler de danske pengesedler og navnlig tierens historie. Dette sker gennem en redegørelse dels for dens købekraft, dels for dens stilhistorie; når det gælder den sidste, er også medtaget urealiserede udkast. Det er navnlig det stilhistoriske, der bærer bogen med en udmærket sammenkæden med den almene stiludvikling. Publikationen er nydelig og fyldig illustreret.

Vagn Dybdahl

Holger Rasmussen: *Grønne kranse.* (Nationalmuseet, 1977). 88 s.

Holger Rasmussen har her givet en udførlig redegørelse for brugen af de grønne

kranse af bukkar, som planten hed i Østdanmark, og som ved forårstid blev solgt i byerne. Det er en nøje beskrivelse af en folkeskik med en analyse af dens alder og udbredelse, som det er etnologiens opgave. Fremstillingen og salget af dem udgør kun en lille del af folkelivet i Danmark, og der ville ikke være grund til at omtale afhandlingen, hvis den ikke var et udmærket eksempel på, hvordan en folkeloristisk bog skal skrives. Her foreligger en genstand, en krans af skovmærker eller planterne anbragt på en spaltet hasselpind, som det kendes fra Sydfyn, og opgaven bliver så at fremstille forudsætningerne for, at den blev fremstillet og stadig fremstilles. Mange årsager spiller ind. Den mest fremtrædende er vel plantens friske duft, der bragte bud om foråret og dæmpede dunsterne, der hjemsøgte fortidens hjem, men også som lægeplante og i overtroens tjeneste har den været kendt, og de mange navne på den afspejler dens yndest.

Et kapitel behandler plantens optræden i kunsten, såvel den beskrivende som den maleriske og giver et levende indtryk af dens popularitet og af sælgernes sociale stilling i samfundet. Dr. Holger Rasmussen kan føre brugen tilbage til Christian 4.s tid, men det skyldes vel kun manglen på kilder, at en ældre anvendelse ikke kan påvises. Forfatterens veloplagte iver for at udnytte alle oplysninger sikrer, at der ikke kan findes mere end det, han har haft adgang til.

Helge Søgaard

Holger Rasmussen: *Banketærskel og manglebræt.* (Nationalmuseet, 1977). 47 s.

Bogen behandler ikke alene de to redskaber, der omtales i titlen, men også fortidens vask og strygning i alle enkeltheder. Det er et populært emne, som har været beskrevet flere gange før; men mens man tidligere var optaget af folkekunsten på